

ප්‍රාග් මහින්ද යුගයේ ශ්‍රී ලාංකීය ලේඛන කලාව පිළිබඳ විමසුමක්

- ගල්වැවේ විමලබණ්ඩාර හිමි

ප්‍රාග් මහින්ද යුගයේ අක්ෂර භාවිතය පිළිබඳව සාහිත්‍යමය හා පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක පිළිබඳ විශ්ලේෂණයක් කොට ඉදිරිපත් කිරීම මෙම ලිපියේ අරමුණයි. ඒ සඳහා නූතන පර්යේෂණ වාර්තාවන් ද ප්‍රයෝජනයට ගැනෙන අතර ම සාහිත්‍ය සාධකයන් කෙරෙහි ද අවධානය යොමු කෙරේ.

ශ්‍රී ලාංකේය අක්ෂර කලාව සම්බන්ධයෙන් මෙතෙක් පිළිගත් මතය අනුව පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක හමුවනුයේ ක්‍රි.පූ. තෙවන සියවසෙන් මෙපිට භාගයටයි. එහෙත් නූතන සාධක මගින් ඊටත් එහා ලක්දිව අක්ෂර කලාවක් තිබූ බවට කරුණු හෙළි කොට ඇත. සාහිත්‍යාගත සාධකවලට අනුව ලක්දිව අක්ෂර කලාවක් ක්‍රි.පූ. හයවන සියවසේ දී ද පැවති බව පෙන්වා දිය හැකිය. මෙහිදී එකී අක්ෂර මාලාව ඔවුනොවුන් අතර අදහස් හුවමාරු කිරීම සඳහා ලේඛනමය වශයෙන් ද භාවිතයේ පැවැති බවට ප්‍රමාණවත් කරුණු තිබේ.

වංසකථා ආදියෙහි අවස්ථා ගණනාවකදී ම අක්ෂර කලාවක් ශ්‍රී ලංකාවේ පැවැති බවටත්, ඒ තුළින් අදහස් හුවමාරු කර ගැනීම පැවති බවටත් සාධක තිබෙන නමුදු ඒවා රචනා වූ අවධිය පිළිබඳව සලකා බැලූ උගත්හු ඒ තුළ සටහන් වන කරුණු පිළිබඳව සැක සංකා මතු කරති. ඒ වංසකථා රචනා වූ අවදියත්, ඒ තුළ කියවෙන ඉතිහාස පුවත් අතර කාලය වසර දහසක තරම් පරාසයක් දැකිය හැකිවීමත් නිසාය. මහාවංසයේ පෙනෙන

තොරතුරු අතර පැහැදිලිව ම වසර දහසක් ඉක්මගිය පුවතක් මහානාම හිමියන් විසින් තමන් වහන්සේ වාසය කළ ක්‍රි.ව. පස්වෙනි සියවසේ දී සටහන් කරන ලද බව පැහැදිලි වේ. එහෙත් මේ සඳහා පිළිතුරක් මහානාම හිමියෝම පෙන්වා දෙත්. එනම් තමන් වහන්සේ මෙකී තොරතුරු හුදු ප්‍රලාප වශයෙන් ඉදිරිපත් නොකළ බව මෙන්ම, ඒවා ඊට පෙර පැවති ලිඛිත සම්ප්‍රදායයන් හා ශ්‍රැතිය ද ප්‍රයෝජනයට ගනිමින් රචනා කරන ලද බවත් ය.

“පොරාණෙහි කතො පොසො
අති විඤ්ඤානො කචචි
අතිව කචචි සංඛිතො
අනෙක පුනරුඤ්ඤානො
වජ්ජනං තෙහි දොසෙහි
සුඛගගහණ ධාරණා
පසාද සංවෙගකරං
සුතිතොව උපාගතං”¹

මෙයින් ප්‍රකාශ වන්නේ පුරාණාවාසීයන් විසින් පෙර රචනා කරන ලද ඇතැම් තැන්හි ඉතා දීර්ඝ විස්තරයන්ගෙන් ද, ඇතැම් තැන්හි ඉතා කෙටි විස්තරයන්ගෙන් ද, සමන්විත වූ විවිධ පුනරුක්ත දෝෂයන්ගෙන් ද, ගහණ වූ (ඉතිහාස පුවත) එකී දෝෂයන්ගෙන් තොරව ප්‍රසාද සංවේග ඉපදවීම සඳහා රචනා කරන ලද බවයි. මෙහිදී (එතෙක් පැවති) ශ්‍රැතිය ද, ඉවහල් කර ගන්නා ලද බව දක්වා ඇත. මෙහි සඳහන් වූ “පොරාණෙහි කතො පොසො” යන වදනත්, “ශ්‍රැතිය” පිළිබඳ වදනත් ඉතා වැදගත් වෙයි. පැරැන්නන් විසින් රචනා කරන ලද වංසකථාවක් පැවති බව එයින් ගම්‍යමාන වෙයි. වංසඤ්ඤාපකාසිනියෙහි මෙය අර්ථ දක්වා ඇත්තේ “සුශ්‍රැසා” වශයෙන් විනාශයට නොගිය ආවාසී පරම්පරාවෙන් අද දක්වා පවත්වාගෙන ආ දේ එයින් අදහස්කළ බවයි.²

ප්‍රේමදාස උඩුගමයන්ගේ මතය වන්නේ හික්කුන් සතුව පැවති ආදි කාලයේ සිටම ශාසනයේ ඉතිහාසය ලියා තැබීමේ සිරිත

මෙහිදී දැක්වූ බවත්, මෙකී ග්‍රන්ථ බිහිවීමට එය බෙහෙවින් බලපෑ බවත් මේ තුළින් ප්‍රකාශ වන බවයි. අට්ඨකථා මහාවංසය යනුවෙන් කෘතියක් පැවතීමට හේතුව එය විය හැකි බව තවදුරටත් පෙන්වා දෙන ඕහු, සමන්තපාසාදිකාවේ ඓතිහාසික ප්‍රස්තාවනාවෙන් මේ බව වැඩිදුරටත් තහවුරු වන බව පැහැදිලි කරයි.³ වංසඤ්චප්පකාසිනියට අනුව ද නිගමනය කළ හැක්කේ අට්ඨකථා මහාවංසයක් පැවති බවත්, එය පාදක කරගෙන මහාවංසය රචනා කරන ලද බවත් ය.⁴

මීට අමතරව දීපවංස කතුවරයා ද තම කෘතියට "සිංහල අට්ඨකථා" නම් ග්‍රන්ථයක් උපස්ථම්භක කර ගත් බව පෙන්වා දෙයි.⁵ කෙසේ වෙතත් මේ කරුණු පිළිබඳව විමසීමේ දී පැහැදිලි වන්නේ වංසකථාවන්හි පෙනෙන තොරතුරු ආකස්මිකව ගෙනහැර දක්වා නොමැති අතර, ඒවා ඊට පෙර සිටම භාවිතයේ පැවති ඉතිහාස තොරතුරු පාදක කොටගෙන රචනා වී ඇති බවයි. මේ නිසා ඒවායේ පෙනෙන තොරතුරු කෙරෙහි අවධානය යොමු කළ යුතුව ඇත්තේ මෙකී කරුණු සිහියේ තබාගෙන ය. ඒ අනුව වංසකථා සාධක ගෙන බලන විට පෙනී යන්නේ ඒවා රචිත කාලය පිළිබඳව අර්ථකථන සපයා ඒවායේ එන තොරතුරු බැහැර කිරීම නොකළ හැකි බවයි. ලේඛනය සම්බන්ධ තොරතුරු ද මෙහිදී අවධානයට පාත්‍ර විය යුත්තේ මෙකී තත්වයන් සලකාගෙන බව සඳහන් කළ යුතුය.

දීපවංසයේ සඳහන් වන "ලේඛනය" සම්බන්ධ තොරතුරු රාශියක් මහාවංසයේ සඳහන් වෙයි. කෙසේ වෙතත් දීපවංසය ඉතිහාස ග්‍රන්ථයක් වශයෙන් ද සම්පූර්ණ මූලාශ්‍රයක් නොවේ. මහාවංසයේ අඩංගු වන තොරතුරු විග්‍රහ කිරීමෙන් ප්‍රාග් මහින්ද යුගයේ ලේඛනය සම්බන්ධ තොරතුරු අනාවරණය කිරීමත්, ඒවා කෙතරම් දුරට පිළිගත හැකිද යි විමසීමත්, මෙහි අපේක්ෂිත අරමුණ වේ.

විජය රජු විසින් විවාහ කර ගැනීම සඳහා පඬුරටින් කුමාරිකාවක් ගෙන්වා ගැනීම පිළිබඳ තොරතුරු අසූර කලාව

සම්බන්ධයෙන් වංසකථාවෙහි පෙනෙන පළමු වැනි සඳහන වශයෙන් දැක්විය හැකිය.

"සීසං නාවාය ගනඤ්චන
දුතා නෙ මධුරා පුරං
පණණකාරොව ලෙඛංව
තසස රඤ්ඤො අදසසයුං"⁶

මෙයින් කියවෙනුයේ "ඒ දූතයින් වහා නැවෙන් මධුරා පුරයට ගොස් ඒ රජ හට පඬුරු හා ලේඛන ද භාරදුන්" බවයි. මෙහි සඳහන් වූ "ලේඛං" හෙවත් "ලිපියක්" යන්න ඉතා වැදගත් වෙයි. තමන්ට අවශ්‍ය දේ විජය රජු විසින් සටහන් කොට යැවූ බව මින් සනාථ වෙයි.

පඬු රජුගේ දියණිය එවන විට ද ලේඛනයක් භාරදුන් බව සඳහන් වෙයි. "ශිල්ප ශ්‍රේණී දහ අටක් ද, දහසක් කුලයන් ද, ලේඛනයක් ද දී සතුරන් ජයගත් විජය රජු වෙත එවන ලද" බව එහි කියවෙයි.⁷

මහාවංසයට අනුව විජය රජු තමන් වෘද්ධත්වයට පත් වූ පසු ලංකා රාජ්‍ය භාර ගැනීමට පුතකු නොමැති බැවින් තම මළණුවන් වූ සුමිත්ත කුමරු එවන ලෙස නැවත සිංහපුරයට ලිපියක් යැවූ බව සඳහන් වෙයි.⁸ එහි "ලේඛං දඤ්චන" යන්නෙන් සඳහන් වන්නේ "ලිපියක් දී" දූතයන් පිටත් කළ බවයි. එසේම ඉන් නොබෝ කලකින් රජු පරලොච ගිය බව ද, වැඩිදුරටත් සඳහන් වෙයි. මෙම ප්‍රචත දීපවංසයේ ද දැකිය හැකි මුත් එහි ලිපියක් පිළිබඳ පුවතක් සඳහන් නොවේ.⁹ කෙසේ වෙතත් මහාවංසයේ දැක්වෙන මෙම තොරතුරුවලට අමතරව දූතයන් සිංහපුරයට ගොස් එකී ලේඛනය එහි රජතුමාට දුන් බව සඳහන් වෙයි.¹⁰

එහිදී රජු ලේඛනය අසා තම පුතුන් තිදෙනා ආමන්ත්‍රණය කළ බව ඊළඟ ගාථාවේ සඳහන් වෙයි.

"ලේඛං සුඤ්චන සො රාජා
පුත්තො ආමන්තසී තයො"¹¹

මෙහිදී “ලෙඩං සුඛාන” යනුවෙන් දක්වා ඇති සඳහන අපගේ විමසීමට බඳුන් වේ. “ලේඛනය අසා” යන්න ඉන් කියවෙයි. රජු ලේඛනය හෙවත් ලියුම ශ්‍රවණය කර යන යෙදුම වැරදි ලෙස අර්ථකථනය කිරීමෙන් “ප්‍රාග් මහින්ද යුගයේ ලේඛනය පිළිබඳව සාධක හමු නොවේ” යන මතය මතුකිරීම සඳහා යම් පිටිවහලක් ලබා දෙන බව පෙනේ. එහෙත් මෙහි දක්වා ඇත්තේ රජු තම රාජ කායඝ්‍රීයන් සිදුකරන ආකාරය විය යුතුය. ලේඛන ආදිය භාර ඇමති කෙනෙක් සිටින බවට ඓතිහාසික සාධක හමුවෙයි. රජු එකී ඇමතියා ලවා ලේඛනය කියවා එය අසා සිටීම සාමාන්‍ය ක්‍රමයයි. එයින් කියවෙන දේ එවිට රජතුමාට ඒත්තු යන අතර ඒ වෙනුවෙන් වන රාජ නියෝගය නිකුත් වෙන්නේ ඉන් අනතුරුවයි. අනෙක් අතට පාලි භාෂාවේ ඇති වදන් දෙස බලන විට “ලේඛන” යන වදන “ලිපිය” යන්නටත්, “පවත්නිං” යන වදන “ප්‍රවෘත්තිය” හෙවත් පුවත යන්නටත්, පැහැදිලිව භාවිතයේ පැවති බව තත්කාලීන සාහිත්‍ය ග්‍රන්ථයන්ගෙන් ද පැහැදිලි වෙයි. මෙකී වදන් දෙකම මහාවංසයේ ද දැකිය හැකිය. මේ අනුව “ලේඛනං” යන වචනයෙන් අදහස් වන්නේ ලිපියක් ම බව පැවසීම උගහට නොවේ.

අනතුරුව මහාවංසයේ ලිවීම පිළිබඳව තොරතුරු සඳහන් වන්නේ අභය රාජ්‍ය සමයේදී ය. මෙහිදී අභය රජතුමා විසින් පණ්ඩුකාභය කුමාරයාට ගඟින් එතෙර පාලනය කරන ලෙසත්, ගඟින් මෙතෙරට නොඑන ලෙසත් දන්වා ලිපියක් යැවූ බව සඳහන් වෙයි.¹²

“තෙපි ගඟින් එතෙරව පාලනය කරව. මෙතෙරට නොඑව” යනුවෙන් රහස් ලිපියක් යැවූ බව එහි සඳහන් වෙයි. මෙහි “සරහස්සං” යන්න අර්ථ දක්වා ඇත්තේ රහස් ලිපියක් වශයෙනි.¹³ මෙයින් සනාථ වන්නේ ලිපි ලිවීමට සමත් භාෂාවක් හා අක්ෂර කලාවක් පමණක් නොව රහස් ලිපි ලිවීම පිළිබඳ දැනුමක් ද ඔවුන් සතුව පැවති බවයි. කෙසේ වෙතත් මෙකී ලෙඛන හුවමාරුව පිළිබඳව මහාවංසයේ පෙනෙන තොරතුරු

හුදු ප්‍රබන්ධ සේ සලකා කෙලෙසකවත් බැහැර කළ නොහැකි බව මෙකී තොරතුරුවලින් පැහැදිලි වේ.

පණ්ඩුකාභය කථා පුවත පිළිබඳව විමසීමේදී ද පෙනී යන්නේ කුමරුට ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඉගැන්වීම සඳහා බ්‍රාහ්මණයින් යෙදවීමට එකල රජවරුන් ක්‍රියාකොට ඇති බවයි. මෙයින් සනාථ වන්නේ ලේඛන කියවීමට තරම් ප්‍රමාණවත් සාක්ෂරතාවක් කුමරයා වෙත ලබාදුන් බවත්, ඒ තුළින් සංවිධිත ලේඛන කලාවක් පිළිබඳව ඇති සාධක කැපී පෙනෙන බවත් ය. විශේෂයෙන්ම රජ පවුලේ අයවලුන් සඳහා සාක්ෂරතාවය අනිවාර්ය අංගයක් වශයෙන් පැවති බව ද මෙහිදී සිහිපත් කළ යුතු ය. මේ පිළිබඳව අදහස් දක්වන ඇම්.එච්. ගුණතිලක ද පණ්ඩුකාභය කුමරා අක්ෂර කලාව ප්‍රගුණ කළ අයකු වශයෙන් හැඳින්විය හැකි බව පිළිගනියි.¹⁴

අදාෂ්ඨ මිත්‍රව සිටි සමකාලීන රජවරුන් දෙදෙනෙකුගේ සම්බන්ධතා පිළිබඳව දීර්ඝ විස්තරයක් මහාවංසයේ දේවානම්පියතිස්ස රාජ්‍ය සමයේ සඳහන් වන තොරතුරු අතර වෙයි. එහි සඳහන් වන ආකාරයට ලක්දිව පහළ වූ මුතු, මැණික් හා වෙනත් වටිනා වස්තු ධර්මාශෝක අධිරාජයා වෙත යවන ලදුව ඊට පිළිතුරු වශයෙන් ධර්මාශෝක රජතුමා විසින් දේවානම්පියතිස්ස රජතුමාට පඩුරු සමඟ දහම් පඩුරක් ද එවන ලදී. “මම බුදුන්, දහම්, සඟුන් සරණ ගියෙමි. සාධ්‍යපුත්‍ර බුදුසසුනෙහි උපාසක බැව් ගිවිස්සෙමි. නරෝත්තමය තෙපිද ශ්‍රද්ධාවෙන් සිත පහදාගෙන මෙම තෙරුවන් සරණ යව.”¹⁵ යි පණ්ඩුවාසයෙන් කියවිනි. මෙයින් ප්‍රකාශ වන්නේ එවක දියුණුව පැවති තානාපති සම්බන්ධතා මෙන්ම ලිපි මඟින් පාලකයින් අතර පණිවිඩ හුවමාරුවක් ද පැවති බවයි.

මහාවංසයේ දාහතරවෙනි පරිච්ඡේදයේ දී මහින්දාගමනය සිදුවූ අවස්ථාව විස්තර කරමින් ලියවිල්ලක් පිළිබඳව තොරතුරක් ද සඳහන් වෙයි.

“සරිච්චා සබ්බ සංදෙශං
සමණෙන ඉති නිව්ඡනො”¹⁶

මෙයින් ප්‍රකාශ වන්නේ මහින්දාගමනය පිළිබඳව අශෝක මහරජතුමා විසින් පූර්වයෙන් සන්දේශයක් මගින් දේවානම්පියතිස්ස මහරජතුමාව දැනුවත් කොට සිටි බවයි.¹⁷ අනෙක් අතට මෙම යුගයේ දෙරටෙහි ම බ්‍රාහ්මී අක්ෂර මාලාව භාවිතයේ පැවති බවට ද්‍රව්‍යමය පුරාවිද්‍යාත්මක සාධකයන්ගෙන් ද සනාථ වෙයි. මේ පිළිබඳව විමසීමේදී පැහැදිලි වන්නේ එකී අක්ෂර මාලාව අශෝක රාජ්‍ය සමයේ එක්වරම ඇති වූවක් නොවන බවත්, ඒ වන විට එය සංසරණය වී සෑහෙන කාලයක් ගතවී තිබූ බවත් ය. මේ පිළිබඳව පර්යේෂණය කළ මහාචාර්ය ආනන්ද කුලසූරිය දක්වන්නේ ශ්‍රී ලංකාවෙහි ඇති පූර්ව බ්‍රාහ්මී අක්ෂර මාලාව ඉන්දීය බ්‍රාහ්මී අක්ෂර මාලාවෙහි දේශීය විකාශනයක් බවයි.¹⁸

මහාවංසයේ මහින්දාගමනයෙන් අනතුරුව ද ලිපි කිහිපයක් හුවමාරු වූ බවට තොරතුරු සඳහන් වෙයි. සඟමින් තෙරණිය බෝධීන් වහන්සේ වැඩමවාගෙන වැඩි ගමන පිළිබඳව විස්තරවලට එකී තොරතුරු ප්‍රධාන වශයෙන් සම්බන්ධ වෙයි. "බුදුරජාණන් වහන්සේගේ මහා බෝධිරාජායාගෙන් දක්ෂිණ ශාඛාව ද උත්තම වූ හසුන් ද ගෙන වඩනා සේක්වා යි අප මහරජුට හසුන් යවව"¹⁹ යනුවෙන් මෙහිදී දෙවන පැතිස් රජුට සැලකරන මහාමහින්ද රහතන් වහන්සේ එහිදී ද ලේඛනයක් හෙවත් ලිපියක් යවන ලෙස දක්වති. මෙය ඉහත කී තානාපති සම්බන්ධතා මෙන්ම ලිපිලේඛන හුවමාරුව පිළිබඳව වැඩිදුරටත් තහවුරු කරන්නකි.

මෙලෙස ප්‍රාග් මහින්ද යුගයේ ලේඛනය සම්බන්ධයෙන් වංසකථාගත තොරතුරු රාශියක් විද්‍යමාන වන බව පැහැදිලි වේ. මීලඟට පුරාක්ෂර විද්‍යාව ආශ්‍රයෙන් ප්‍රාග් මහින්ද යුගයේ ශ්‍රී ලාංකීය අක්ෂර කලාව පිළිබඳ විද්‍යමාන සාධක පිළිබඳව අවධානය යොමු කෙරේ.

මෙරට ශිලාලේඛන කියවීමේ හා ඒවා පිළිබඳ අර්ථ දැක්වීමේ අසහාය උගතා වන සෙනරත් පරණවිතානගේ අක්ෂර රූප විද්‍යාවට අනුව මෙරට ආදීම අක්ෂර ක්‍රි.පූ. තෙවන සියවස

නියෝජනය කරන බවත්, ඒවාහි පෞරාණිකත්වය ඊට වඩා සියවස් කිහිපයක් අතීතයට ගමන් කරන බවත් පිළිගෙන ඇත. එහෙත් මූල බ්‍රාහ්මී ලෙන් ලිපිවල කාලය ක්‍රි.පූ. තෙවන සියවස නියෝජනය කරන බව ඔහු පෙන්වා දෙයි.²⁰ අනුරාධපුර ගෙඩිගේ සල්ගහවත්ත කැණීම මගින් හෙළිකරගත් සාධක අනුව බ්‍රාහ්මී අක්ෂරවල දෘෂ්‍යමාන නිදසුන් ක්‍රි.පූ. හයසියය හත්සියය යන කාලපරාශයන්ට අයත් වෙයි. මෙහි දැකිය හැකි වැදගත්කම වන්නේ මෙකී නිදසුන් ලබාගෙන ඇත්තේ කැණීමෙන් හමුවූ වළං කැබලි පාදක කරගෙන වීමයි. ක්‍රි.පූ. තෙවන සියවසෙන් ඔබ්බට එකී වළං කැබලි අයත්වීමට තුඩුදුන් කරුණු ශිරාන් යූ. දැරණියගල පෙන්වා දෙයි. එනම් එකී ස්තරයට රේඩියෝ කාබන් 14(C - 14) කාලනිර්ණයට අනුව ක්‍රි.පූ. හය - හත සියවස්වලට අයත්වීමත්, තාපසංදීප්තතා කාලනිර්ණ ක්‍රමය මගින් ද මෙය ස්ථූට වීමත් ය. ඊට අමතරව එකී ලේඛනවල සටහන් වී ඇති අක්ෂරයන්හි ඇති ප්‍රාථමික ස්වභාවය පිළිබඳ සැසඳීමේ අධ්‍යයනයන් ද ඊට පාදක කොටගෙන ඇත්තේ ය.²¹ තව ද එක් වළං කැබැල්ලක ඇති "බිය අනුරද" යන වැකිය ද මෙකී අර්ථකථන සඳහා භාවිත කොට තිබේ. මෙහි ඇති "අනුරද" යනු අනුරාධපුරය සඳහා පාදක වූ වදන බව පෙන්වා දී ඇත. මෙහිදී මෙකී අක්ෂරයන් පිළිබඳව දැනට ලබාදී ඇති අර්ථකථන හා ඒවා පිළිබඳ විභාගයක් ද අන්තර්ගත කෙරේ. එසේ කිරීමෙන් සත්‍ය වශයෙන් ම මෙකී අක්ෂරයන් කෙතරම් කාලයක් පැරණි ද යන්න අවබෝධ කර ගත හැකි වනු ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවේ අක්ෂර කලාවේ ආරම්භය පිළිබඳව පුළුල් අධ්‍යයනයක යෙදුනු පී.ඊ.ඊ. ප්‍රනාන්දු සඳහන් කරන්නේ මහින්දාගමනයට පෙරාතුවම බ්‍රාහ්මී අක්ෂර මාලාව ශ්‍රී ලංකාවට හඳුන්වා දෙන්නට ඇති බවයි. මේ සඳහා ශ්‍රී ලාංකීය අක්ෂරයන්හි ඇති "ම" හා "ඉ" කාරයන් උතුරු ඉන්දීය සම්භවයකට වඩා දකුණු ඉන්දියාවේ පාණ්ඩ්‍ය රටේ තිරුප්පාන්ගුරම්, කරුන්ගලක්කුඩි, කොන්ගාර්පුලියන්ගුලම්, වැනි ස්ථානවල ඇති ලේඛනයන්හි අක්ෂර රූපවලත්, අරිකමේඩු මැටි බඳුන්වල ඇති අක්ෂර රූපයන් හා ඇති සමානතා පාදක කර ගෙන ඇත.²²

මහාවරය අහමඩ් හසන් දැනී සඳහන් කරන ආකාරයට ශ්‍රී ලාංකීය බ්‍රාහ්මී අක්ෂර මාලාව ක්‍රි.ව. පළමු හා දෙවන සියවසට වඩා පැරණි නොවේ.²³ කෙසේ වෙතත් ආචාර්ය සර්කා හා ඊ. මුලර් ආදී පුරෝගාමී පර්යේෂකයන්ගේ පර්යේෂණ ප්‍රාමාණිකත්වයෙන් ගැනීමෙන් එතුමා මේ මතයට එළඹ ඇති බව පැහැදිලි වේ.

මහාවාරය ආර්ය ලගමුව ඉන්දිය හා ශ්‍රී ලාංකීය බ්‍රාහ්මී අක්ෂර මාලාවන්හි කාලනිර්ණය පිළිබඳව දීර්ඝ පර්යේෂණයකින් අනතුරුව “දකුණු ඉන්දියාව ඔස්සේ ලක්දිව පැමිණි ආර්යයන් විසින් පළමුවෙන් මෙරටට බ්‍රාහ්මී අක්ෂර මාලාව හඳුන්වා දෙනුට ඇති බව” පෙන්වා දෙයි.²⁴ ඒ සඳහා අක්ෂර මාලාවේ සියලු අක්ෂර රූපයන්හි සම විෂමතා සියුම් විමර්ශනයකට එතුමා ලක්කොට තිබේ. ක්‍රි.පූ. පස්වැනි හෝ අවම වශයෙන් ක්‍රි.පූ. සිව්වැනි සියවස වන විට මෙරට වැසියන් අක්ෂර කලාව දැන සිටි බව එතුමා පිළිගනියි.

ශ්‍රී ලාංකීය බ්‍රාහ්මී අක්ෂර මාලාවේ ආරම්භය සම්බන්ධයෙන් කෙරෙන පර්යේෂණයකදී අවධානය යොමු කළ යුතු තවත් පැතිකඩක් තිබේ. ඒ මෙරට ඇති අභිලේඛනයන්හි සඳහන් බ්‍රාහ්මී නොවන සංකේත පිළිබඳවයි. මෙකී සංකේත පරණවිතාන මහාවාරයවරයා Inscriptions of Ceylon Vol.I කෘතියේ වෙනම දක්වා ඇති අතර ඒවා පිළිබඳ අර්ථ දැක්වීමක් ද සිදු කොට තිබේ. ඒ සියල්ලම නොවූවත් ඉන් කිහිපයක් එතුමා අර්ථ දක්වා ඇත. ඒ අනුව මෙකී බ්‍රාහ්මී නොවන සංකේතවලින් ස්වස්තිකය හා ත්‍රිශූලය වැනි සලකුණ ඇති සංකේතයෙන් (02) කියවෙන්නේ “ගාමිණි තිස්ස” යන අදහසයි.²⁵ මේ සඳහා ශ්‍රී ලාංකීය හා ඉන්දියානු ශිලාලේඛනයන්හි සමානත්වය පෙන්වා දී ඇත. අනෙකුත් ශිලාලිපිවල පෙනෙන සලකුණු පිළිබඳව ද ඉතා පරික්ෂාවෙන් විමසීමේදී පෙනී යන්නේ ඒවායෙන් ද යම් අදහසක් ජනිතවන බවත්, යම් සාමාන්‍යයක් ඒවාහි ද පවතින බවත් ය. මෙහිදී නැව් ලාංඡනය හා මාළුවා ලාංඡනය පිළිබඳව සලකා බැලීමේදී ද මේ බව තහවුරු වන බව පෙන්වා දිය හැකිය.

මෙහිදී දැක්විය හැක්කේ මෙකී මැටි බඳුන්වල ද “ස්වස්තික” හා “ගමිණිතිස්ස” යන්න කියවෙන්නා වූ ලාංඡනයන් දැකිය හැකි වීමයි. එසේ අර්ථකථනය කරන්නේ නම් මේවාහි දැකිය හැකි අක්ෂර ක්‍රි.පූ. දෙවන සියවස නියෝජනය කරන අක්ෂර වශයෙන් සැලකිය හැකි වෙයි. එහෙත් මේවා මගින් කියවෙන්නේ යම් ගෝත්‍ර විග්නයක් නම් ඒවා ඊට සියවස් කිහිපයකට වඩා පැරණිය. ඒ සඳහා සාධක වශයෙන් ශ්‍රී ලාංකීය මෙගලිතික සුසාන ගර්භයන් ආශ්‍රිත පියන්ගල්හි හා මැටිබඳුන් ආදියෙහි ඇති බ්‍රාහ්මී අක්ෂර නොවන සංකේත පිළිබඳව අවධානය යොමු කළ යුතු ය. ශ්‍රී ලාංකීය මෙගලිතික සුසානයන්ගෙන් සොයාගන්නා ලද සංකේතවලින් සමහරක් ඉන්දුනිම්න වික්‍රාක්ෂරවලට හා මෙරට මූල බ්‍රාහ්මී ශිලාලේඛනයන්හි සටහන්ව ඇති බ්‍රාහ්මී නොවන සංකේතයන්ට ද සමාන වේ. මේ නිසා මහාවාරය සුදුරුගන් සෙනෙවිරත්න ක්‍රි.පූ.09 වෙනි සියවසේ සිට ක්‍රි.පූ. තෙවෙනි සියවස දක්වා ගංගානිම්නය, බටහිර ආසියාව හා මධ්‍යධරණී ප්‍රදේශ සමග ශ්‍රී ලාංකිකයන් වාණිජ සම්බන්ධතා පවත්වා ඇති බව පෙන්වා දෙයි.²⁶ මහාවාරය ආර්ය ලගමුව ද මේ යුගයේ පැවති දෙරට සබඳතා පිළිබඳව මහාවාරය සුදුරුගන් සෙනෙවිරත්නයන්ගේ මතයට සිය අනුකූලතාවය දක්වයි.²⁷ මේ නිසා ලේඛනය සම්බන්ධ සාධකයන්හිදී මහින්දගමනයට පෙර සිට එය මෙරට භාවිතයේ පැවති බවට මූල ඓතිහාසික යකඩ යුගයෙන්ද ඇතැම් සාධක ලැබෙන බව සඳහන් කළ හැකි ය.

ශිරාන් දුරණියගලයන් පෙන්වාදෙන ආකාරයට ඉහත සාකච්ඡා කළ අනුරාධපුර සල්ගහවත්ත කැණීමේ AMP 88 (75) ස්තරයෙන් ලද පළමු වළං කැබලි කිහිපයෙහි පැහැදිලිව ම අක්ෂර කිහිපයක් හඳුනාගත හැකිව පවතී. ඒවාහි බ්‍රාහ්මී අක්ෂර මෙන්ම බ්‍රාහ්මී නොවන සංකේත කිහිපයක් ද වේ. පැහැදිලිව ම ඒවායෙහි “තයක - ටෙ - රොරව - වාතය” යන වදන් හඳුනාගත හැකිය. එසේම තවමත් නිවැරදි ලෙස අර්ථකථනයට භාජනය වී නොමැති බ්‍රාහ්මී නොවන සංකේත කිහිපයක් ද මෙහිදී නිරීක්ෂණය කළ හැකිය.

දූරණියගලයන් මේ වෙනුවෙන් නිකුත් කර ඇති කැණීම පිළිබඳ පර්යේෂණ වාර්තාවෙහි කාල පරාසයන් හතරක් ලැබුණු බව සඳහන් කර ඇත්තේ ය.²⁸ ඒ අනුව ගලපා ඇති ආවර්තිතා වකුයේ,

- i ක්‍රි.පූ. 900 සිට 800 අඩු - මූල ඓතිහාසික යකඩ යුගය.
- ii ක්‍රි.පූ. 600 සිට 500 අඩු - මූල ආදි ඓතිහාසික යුගය.
- iii ක්‍රි.පූ. 500 සිට 400 අඩු - පහල ආදි ඓතිහාසික යුගය.
- iv ක්‍රි.පූ. 200 සිට 000 අඩු - මධ්‍ය ආදි ඓතිහාසික යුගය.

යන අවදි හතරක් දැක්වේ. ඒ අනුව පැහැදිලි වන්නේ මෙකී මැටි බඳුන් අක්ෂර පැහැදිලිවම ක්‍රි.පූ. පස්වෙනි හා හයවෙනි සියවස්වලට අයත් වන බවයි.²⁹

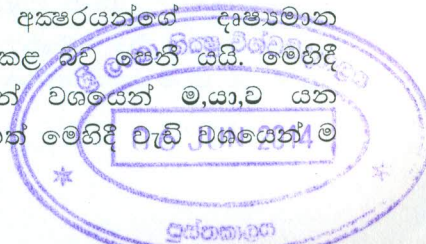
මෙහිදී මැටි බඳුන් හමුවූ පස් ස්තරය පිළිබඳව ද, නියැදි කියක් පර්යේෂණයට ලක් කරන ලද්දේ ද යන්න පිළිබඳව ද දූරණියගලයන් විසින් පැහැදිලි විස්තරයක් සිදුකරනු ලැබ ඇත. එය එක් ස්තරයකින් එක් නියැදියක් පමණක් පර්යේෂණයට ලක්කිරීමෙන් පමණක් නිකුත් වූ නිගමනයක් නොවන බව ඔහු පැහැදිලිව සඳහන් කරයි. මැටි බඳුන් හමුවූ 88 (75) ස්තරයෙන් ලද සාධක කාලනිර්ණයට බඳුන් කළ අයුරු ද එතුමා පෙන්වා දෙයි. ඒ අනුව රේඩියෝ කාබන් දින නිර්ණ ක්‍රමයකුත්, තාප සංදීප්තතා ක්‍රම පහකුත් මේ සඳහා භාවිත කොට ඇත. මෙහිදී 88 (75) සඳහා කාබන් 14 ක්‍රම දෙකක් ද, (TL) තාප සන්දීප්තතා ක්‍රම හතරක් ද භාවිත කොට ඇති බව පැහැදිලිව ම පෙන්වා දෙයි. මේ අනුව නිරපේක්ෂ කාලනිර්ණ ක්‍රමයන්ගෙන් මෙකී පර්යේෂණයේ දී දින වකවානු තීරණය වී ඇති බව පැහැදිලිය.

කෙසේ වෙතත් මැටි බඳුන් මත අක්‍ෂරයන් සටහන් කිරීමේ දී ඒවායේ වෘත්තාකාර බව හා කෝණාකාර බව වෙනුවෙන් ගල්වඩුවාට වඩා මැටි බඳුන් මත අක්‍ෂරයන් සටහන් කරන්නාට වැඩි නිදහස් බවක් හිමිවන බව සඳහන් කළ යුතුය. ගල්වඩුවාට වඩා වටකුරුව අක්‍ෂරයන් සටහන් කිරීමට ඔහුට හැකි වෙයි. ඒ මට්ටමට බව හා මෘදු භාවය හේතුවෙනි. එහෙත් අනුරාධපුර

ඇතුළු නුවරින් හමුවූ මැටි බඳුන් අක්‍ෂරයන් පිළිබඳව විමසීමේ දී පෙනී යන්නේ එකී හැකියාවෙන් ප්‍රයෝජනයක් ගෙන නැති බවයි. ප්‍රධාන වශයෙන් ම, ව, ත, ය, ද, ධ, බී, ම යන අක්‍ෂරයන් පිළිබඳව විමසීමේ දී පෙනී යන්නේ ඒවායේ දී මැටි බඳුන් ශිල්පියාට තිබූ මෙකී පහසුතාවයෙන් ඔහු කිසිදු ප්‍රයෝජනයක් ගෙන නොමැති බවයි. ඒ ඔහුට ඒ සඳහා අවබෝධයක් නොතිබූ බැවිනි. මෙහිදී අවබෝධය යනු තත්කාලීන අක්‍ෂරයන්හි හැඩනුරුකම පිළිබඳ දැනුමයි. පැහැදිලිව ම කෝණාකාර බවින් මිදී සටහන් කිරීමට හැකියාව හා පහසුව තිබුන ද ඒ වන විට ඔහුට තමා දුටු ආකාරයට අක්‍ෂරයන් කෝණාකාර ලෙස සටහන් කිරීමට සිදුවූයේ එකී අක්‍ෂරයන් වටකුරු බවට පරිණාමය වී නොතිබූ බැවිනි. ක්‍රි.පූ.පස්වෙනි හයවෙනි සියවස්වලට මෙකී අක්‍ෂරයන් අයත් විය හැකි බවට මෙය කදිම සාධකයකි. මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ මෙකී අක්‍ෂරයන්හි ප්‍රාථමික භාවය විනා වෙන යමක් නොවේ.

ඒ අනුව නිගමනය කළ හැක්කේ අනුරාධපුර සල්ගහවත්ත කැණීමෙන් හමුවූ මැටි බඳුන්වල පෙනෙන අක්‍ෂරයන් දූරණියගලයන් විසින් දැක්වූ ආකාරයට ම ක්‍රි.පූ. පන්සියය - හයසියයට අයත් කළ හැකි බවයි. මෙහිදී විශ්ලා පිළිස්සීමට ප්‍රථමයෙන් අක්‍ෂරයන් සටහන් කළ බව පෙනෙන අතරම, ඒ සඳහා භාවිත කළ අස්ථිමය පන්තිදක් ද මෙම පර්යේෂණයේ දී සොයාගෙන ඇති අතර එයින් හෝ වෙන යම් තුඩක් සහිත උපකරණයකින් මේවා සටහන් කළ බව පෙනේ.

එසේම අක්‍ෂරයන් වටකුරු කළ යුතු සෑම අවස්ථාවකදී ම ඒවා මනාව වටකුරු හැඩයෙන් යුක්ත කළ අතර ම කෝණාකාර හැඩයෙන් යුක්ත කළ යුතු සෑම අවස්ථාවකදී ම කෝණාකාර හැඩයෙන් සටහන් කිරීමට මෙහිදී අක්‍ෂර ශිල්පියා ක්‍රියා කළ බව පැහැදිලි වෙයි. මෙහිදී එක් ශිල්පියෙක් හෝ කිහිපදෙනෙක් හෝ විය හැකි නමුදු තත්කාලීන අක්‍ෂරයන්ගේ දෘෂ්‍යමාන ස්වරූපයෙන් ඔවුන් ඒවා සටහන් කළ බව පෙනී යයි. මෙහිදී වටකුරු අක්‍ෂරයන් සඳහා නිදසුන් වශයෙන් ම, යා, ව යන අක්‍ෂරයන් පෙන්වා දිය හැකිය. එහෙත් මෙහිදී වැඩි වශයෙන් ම

පෙනී යන්නේ කෝණාකාර හැඩයෙන් යුත් අක්ෂරයන් ය. ඒ කුළින් ප්‍රකට වනුයේ ඒවායේ ප්‍රාථමික බවයි.

මහින්දගමනයෙන් පසු සටහන්වූ බව පැහැදිලි, ක්‍රි.පූ. තෙවන සියවස නියෝජනය කරන පෙරියප්‍රියන්කුලම් අංක 22 ලිපියේ³⁰ "ග, ච, කු, ද, ප, ම, ර, ල" යන අක්ෂරයන් ද, මිහින්තලේ අංක 34 ලෙන් ලිපියේ³¹ "ට, ය" යන අක්ෂරයන් ද, මිහින්තලේ අංක 02 ලෙන් ලිපියේ³² "ද" කාරය ද කෝණාකාර බව නොව වටකුරු බව දක්වන නිදසුන් වශයෙන් දැක්විය හැකිය. මේ නිසා අක්ෂරයන්හි හැඩය මතුවීම් සලකා බලා පමණක් ඒවායේ පෞරාණිකත්වය විමර්ශනය කිරීම සුදුසු නොවන අතරම, ලේඛකයන්ගේ කුශලතාවන් ද, රූපී අරුවිකම් ද මේ සඳහා බලපාන බව පෙන්වාදිය හැකිය. එසේම ඇතැම් අක්ෂර ශිල්පීන් කලාකාමීන් වූ විටෙක තමාම අක්ෂරයන් හඳුනාගෙන ඒවා සටහන් කිරීම කරන ලද්දේ නම්, සිදුවනුයේ ඒවාට ද කලාත්මක බවක් ආරෝපණය වීමයි. මෙය කුමන අවධියක වුව ද අක්ෂර කලාව කෙරෙහි බලපැවැත්වෙන කරුණකි. එසේම කාලනිර්ණයන් විෂයෙහි පුරාවිද්‍යාඥයින් භාවිත කරනුයේ එකී ස්ථානයේ ඇති නියැදි සඳහා සුදුසුම ක්‍රමවේදය වන අතරම, මෙහිදී ඒ වෙනුවෙන් භාවිත කොට ඇති ක්‍රමවේදයන් එකක් පමණක් නොවන බව මෙහි මුලින් පෙන්වා දී ඇත. භාවිත ක්‍රමවේදයන් දෙකෙහිදී ම දින නිර්ණයන්හි සමානත්වයක් දැකිය හැකි විම නිසාත්, ලක්දිව අක්ෂර කලාවක් ක්‍රි.පූ. හයවෙනි සියවසේ දී පවා ප්‍රචලිතව පැවති බවට පුරාවිද්‍යාත්මක සාක්ෂි මෙන්ම සාහිත්‍යාගත තොරතුරු ආශ්‍රයෙන් ද තහවුරු වන නිසාත්, දැනට සොයාගෙන ඇති සාක්ෂි අනුව ලක්දිව අක්ෂර මාලාවක භාවිතය ක්‍රි.පූ. පස්වෙනි - හයවෙනි සියවස් නියෝජනය කරනු ලබන බව නිගමනය කළ හැකි ය.

ආන්තික සටහන්

1. මහාවංසය, ශ්‍රී සුමංගල හිමි හා දේවරක්ෂිත බටුවත්තුඩාව සිංහල පරිවර්තනය, 1994, රත්න පොත් ප්‍රකාශකයෝ, කොළඹ. 01 පරි. 2-3 ගාථා.
2. වංසඤ්චපකාසිනී, අමරවංස හිමි අකුරටියේ හා හේමචන්ද්‍ර දිසානායක සිංහල පරිවර්තනය, 1994, පාලි හා බෞද්ධ පශ්චාත් උපාධි ආයතනය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය, කැලණිය. පි. 31
3. ප්‍රේමදාස උඩුගම, "භූ ගෝලීය පසුකලය ඉතිහාසය කෙරෙහි බලපෑ අයුරු" අනුරාධපුර යුගය, 1964, විද්‍යාලංකාර විශ්වවිද්‍යාලයීය මුද්‍රණාලය, කැලණිය.
4. වංසඤ්චපකාසිනී, අමරවංස හිමි අකුරටියේ හා හේමචන්ද්‍ර දිසානායක සිංහල පරිවර්තනය, 1994, පාලි හා බෞද්ධ පශ්චාත් උපාධි ආයතනය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය, කැලණිය. පි. 31
5. දීපවංසය. චන්ද්‍රදාස කහඳවආරච්චි සිංහල පරිවර්තනය, 1997, එස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ. 01 පරි. 4-5 ගාථා
6. මහාවංසය, ශ්‍රී සුමංගල හිමි හා දේවරක්ෂිත බටුවත්තුඩාව සිංහල පරිවර්තනය, 1994, රත්න පොත් ප්‍රකාශකයෝ, කොළඹ. 07 පරි. 51 ගාථාව.
7. -එම- 07 පරි. 57 ගාථාව
8. -එම- 08 පරි. 03 ගාථාව
9. දීපවංසය. චන්ද්‍රදාස කහඳවආරච්චි සිංහල පරිවර්තනය, 1997, එස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ. පි. 105
10. මහාවංසය, ශ්‍රී සුමංගල හිමි හා දේවරක්ෂිත බටුවත්තුඩාව සිංහල පරිවර්තනය, 1994, රත්න පොත් ප්‍රකාශකයෝ, කොළඹ. 08 පරි. 07 ගාථා
11. -එම- 08 පරි. 08 ගාථාව
12. -එම- 08 පරි. 48-49 ගාථා
13. වංසඤ්චපකාසිනී, අමරවංස හිමි අකුරටියේ හා හේමචන්ද්‍ර දිසානායක සිංහල පරිවර්තනය, 1994, පාලි හා බෞද්ධ පශ්චාත් උපාධි ආයතනය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය, කැලණිය. පි. 216
14. ගුණතිලක ඇම්.එච්. භාෂාවක විකාශය හා වෙස්සගිරි පුවරු ලිපිය, 1963, සීමාසහිත ඇපොතකරිස් සමාගම, කොළඹ. පි. 33.
15. මහාවංසය, ශ්‍රී සුමංගල හිමි හා දේවරක්ෂිත බටුවත්තුඩාව සිංහල පරිවර්තනය, 1994, රත්න පොත් ප්‍රකාශකයෝ, කොළඹ. 11 පරි. 34-35 ගාථා.

16. -එම-. 14 පරි. 09 ගාථාව
17. වංසඤ්චකාසිනී, අමරවංස හිමි අකුරටියේ හා හේමචන්ද්‍ර දිසානායක සිංහල පරිවර්තනය, 1994, පාලි හා බෞද්ධ පශ්චාත් උපාධි ආයතනය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය, කැලණිය. පි.251
18. කුලසූරිය ආනන්ද, සිංහල සාහිත්‍යය I, 1999, සී/ස විසිදුනු ප්‍රකාශකයෝ 471, වැව පාර, බොරැස්ගමුව, පි.49.
19. මහාවංසය, ශ්‍රී සුමංගල හිමි හා දේවරක්ෂිත බටුවන්තුඩාව සිංහල පරිවර්තනය, 1994, රත්න පොත් ප්‍රකාශකයෝ, කොළඹ. 15 පරි. 22-23 ගාථා
20. Paranavithana S. *Inscriptions of Ceylon, Vol. I*, 1970, Government Press, Ceylon.P. XXI
21. Deraniyagala S.U. *The Prehistory of Sri Lanka, Part.II.*, (1992) Department of Archaeological Survey of Sri Lanka, Colombo. P. 352-357
22. ප්‍රනාන්දු පී.ඊ.ඊ. "සිංහල අක්ෂරවල සම්භවය හා විකාශය" අපේ සංස්කෘතික උරුමය, ද්විතීය භාගය, 1998, පි. 04
23. Dani A H, *Indian Palaeography*, 1963, Oxford University Press, London. P.217
24. ලගමුව ආරිය, ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්තකාල පොත් ලේඛන කලාව, 2006, සංස්කෘතික කටයුතු පිළිබඳ දෙපාර්තමේන්තුව, සංස්කෘතික කටයුතු හා ජාතික උරුමයන් පිළිබඳ අමාත්‍යාංශය, බත්තරමුල්ල. පි.20
25. Paranavithana S. *Inscriptions of Ceylon, Vol. I*, 1970, Government Press, Ceylon. P.XXV-XXVI
26. Senevirathna S, *Ancient Ceylon Vol. V*, 1984, Department of Archaeology, Colombo. P. 237-307
27. ලගමුව ආරිය, ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්තකාල පොත් ලේඛන කලාව, 2006, සංස්කෘතික කටයුතු පිළිබඳ දෙපාර්තමේන්තුව, සංස්කෘතික කටයුතු හා ජාතික උරුමයන් පිළිබඳ අමාත්‍යාංශය, බත්තරමුල්ල. පි.17.
28. Deraniyagala S.U. *The Prehistory of Sri Lanka, Part.II.*, (1992) Department of Archaeological Survey of Sri Lanka, Colombo. P.354
29. -ibid- 356
30. Paranavithana S. *Inscriptions of Ceylon, Vol. I*, 1970, Government Press, Ceylon. P. XXXV
31. -ibid-:
32. -ibid-: